

Diel 2. – Zväčšovanie a úprava farieb v prostredí operačného systému Windows

R: Úvodná replika.

Dobrý deň. Problematika vnímania obsahu zobrazovaného na obrazovke počítača ľuďmi s ťažkým zrakovým postihnutím nemusí byť až taká neriešiteľná. Vieme sa s týmto problémom popasovať aj pomocou nástrojov, ktoré sú v každom počítači s operačným systémom Windows. Ukážeme si ako na to. Ja sa volám Ján Podolinský, som z Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska a tento projekt je realizovaný vďaka podpore SK-NIC.

R: Nasleduje obsah dielu o nastaveniach Windows pre slabozrakých.

Ľudia so zrakovým postihnutím, ťažko slabozrakí, nevidiaci a podobne, potrebujú upraviť štandardné zobrazovanie obrazu na monitore či displeji alebo až využiť iný ako vizuálny prístup získavania informácií.

V tomto diely sa venujeme možnostiam, ktoré ponúka priamo operačný systém Windows 10, pre grafickú úpravu pracovného prostredia. Úpravy sa týkajú prispôsobenia zobrazovania obrazu na obrazovke či displeji monitora, tak aby bolo čo najpriateľnejšie pre slabozrakých ľudí. Prispôsobenia sa týkajú aj ľudí, ktorí majú poruchy vnímania farieb. Všetky uvádzané nastavenia sú integrované priamo v operačnom systéme a nie je potrebné inštalovať žiadne dodatočné aplikácie.

Úprava farieb:

Úpravu farieb môžeme realizovať výberom vhodného farebného motívu. Motív je akési celkové farebné zosúladenie jednotlivých prvkov podľa definovaných pravidiel výrobcom operačného systému. V ponuke je niekoľko motívov ako aj motívy s vysokým kontrastom. Tieto ponúkajú čierne alebo biele pozadie a k tomu inverzné písmo. Súčasťou je aj farebné doladenie kurzora myši či systémového kurzora, podfarbenie titulkov okien či aktuálnych položiek pri prechádzaní rôznych ponúk alebo zoznamov.

R: Výklad je sprevádzaný zobrazením možnosti výberu motívu a nastavenie motívu s vysokým kontrastom.

Druhá možnosť je nastavenie dark mode pre Windows ako aj pre aplikácie. Operačný systém Windows 10 ponúka možnosť prepnúť ladenie rozhrania systému, aplikácií alebo obidvoch do tmavého režimu. Tento režim je dobre podporený najmä aplikáciami pochádzajúcimi od spoločnosti Microsoft. U aplikácií od iných spoločností či autorov sa môžeme stretnúť s nerešpektovaním pravidiel tmavého režimu. Tmavý režim nie je rešpektovaný ani pri zobrazovaní webových stránok. Tieto si zachovávajú vlastné farebné rozloženie.

R: Ukážka nastavenia dark modu.

Úprava farieb pri webových stránkach. Je potrebné realizovať úpravu nastavení v každom internetovom prehliadači. Niekedy je potrebné inštalovať doplnok. Vhodným riešením je Dark reader.

R: Ukážka kde sa nachádzajú nastavenia a realizácia nastavení v Google Chrome, Microsoft Edge a Firefox. Doplnok DarkReader. Ukážka funkčnosti doplnku.

Úprava farieb pre používateľov s poruchou vnímania niektorej farby

Nastavenie sa nachádza v časti Zjednodušenie ovládania v Nastaveniach systému. Po zapnutí možnosti úpravy farieb sú sprístupnené možnosti pre nastavenie režimov pri poruchách vnímania modrej, červenej a zelenej farby.

Nachádzajú sa tu aj možnosti úpravy sýtosti či zmeny jednotlivých farieb.

R: Ukážka možností nastavenia farieb v časti Zjednodušenie ovládania.

Nastavenie zobrazovania väčších ikon, textov či objektov zmenou rozlíšenia obrazovky.

Zmena zobrazovania textov nastavením väčšieho písma. Nastavenie nájdeme prostredníctvom kontextovej ponuky na Pracovnej ploche. Zvolíme možnosť Nastavenie obrazovky. V zobrazenom dialógovom okne sa nachádza možnosť pre zmenu mierky zobrazenia písma od 100% do 175% v krokoch po 25%. Ak chceme nastaviť väčšie hodnoty, tak aktivujeme odkaz Rozšírené nastavenia mierky. Tu môžeme nastaviť zväčšenie až do 500%.

V rovnakom dialógovom okne sa nachádza aj možnosť pre zmenu rozlíšenia obrazovky.

V rozbaľovacej ponuke si zvolíme jednu z možností. Systém zobrazí otázku či má zachovať nastavenie alebo sa má vrátiť k pôvodným hodnotám. Rozhodneme sa podľa toho či zobrazenie vyhovuje alebo nie. Pri niektorých zobrazeniach sa objavajú čierne pruhy po stranách obrazu. Rozlíšenie má v takomto prípade parametre, ktoré nepostačujú na pokrytie celej plochy monitora respektíve displeja. Ak používame externý monitor, tak môžeme obraz rozťahovať ovládaním monitora. V takomto prípade dochádza k menšiemu alebo väčšiemu deformovaniu obrazu.

R: Ukážka zmeny rozlíšenia obrazovky a zmena veľkosti písma. Ukážky sú realizované súčasne s výkladom.

Zmena ukazovateľa kurzora myši

Operačný systém Windows umožňuje prispôbiť vzhľad a veľkosť ukazovateľa kurzora myši. Môžeme zmeniť jeho farbu z bielej na čiernu alebo nastaviť inverzné zobrazovanie k aktuálnemu podkladu. Taktiež môžeme nastaviť niekoľko úrovní veľkosti zobrazovania. Nastavenie sa nachádza v Nastavenia > Prispôsobenie > Motívy > Kurzor myši. Po aktivácii tlačidla sa zobrazia možnosti prispôsobenia.

R: Ukážka prispôsobenia vzhľadu kurzora myši.

Zhrnutie na záver:

Pri poruchách vnímania jednej alebo viacerých farieb či pri potrebe zvýšeného kontrastu alebo pri svetloplachosti a rôznych iných problémoch je možné prispôbiť farebné prostredie pracovného priestoru v počítači priamo zabudovanými funkciami operačného systému Windows 10. Tieto funkcie nájdeme na niekoľkých miestach v systéme. Ich využitie a prispôsobenie je závislé od individuálnych potrieb toho daného používateľa.

R: Záverečná replika.